

EĞİTİMİN EKONOMİYE ve KALKINMAYA ETKİSİ

The Influence of Education on Economy and Development

Özlem ÇAKMAK¹

Özet

Bu çalışmanın amacı, eğitimin ekonomi ve kalkınmadaki önemini vurgulamaktır. Toplumlar, eğitim düzeyinin artmasıyla, verimlilik arasında bağ kurmakta, bireyin yaşadığı topluma, aldığı eğitim ölçüsünde katkıda bulunduğu inanmaktadır. Eğitim etkinliklerinin nitelik düzeyinin ise bireyin yaşadığı toplumun ekonomik, sosyal, politik ve kültürel gelişiminin niteliği üzerine etki ettiği kabul edilmektedir. Bilimsel araştırmalar eğitim düzeyi ile kalkınmanın unsurları olan ekonomik büyüme, siyasal ve toplumsal gelişme arasında doğrusal ilişkiler olduğunu ortaya çıkarmıştır. İnsan kaynağının, özellikle sosyal iyileşmeye ve buna bağlı olarak ekonomik gelişmeye katkısı oldukça büyüktür. Eğitim iktisatçılarına göre ekonomik kalkınmanın temel noktası eğitimidir. Eğitimin amacı hem ülkenin hem de halkın her çeşit istek ve ihtiyaçlarını karşılamaktır. Türkiye'de nüfusun eğitim durumu, ekonomik ve toplumsal göstergeleri ile gelişmiş ülkelerin verileri karşılaştırıldığında, Türkiye'nin ekonomik göstergelerinin gelişmiş ülkelerin ortalamasına yakın olmadığı belirlenmiştir. Türkiye'nin gerekli önlemleri alarak nüfusun eğitim düzeyini yükseltmesi, kalkınma açısından önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Eğitim, eğitim seviyesi, kalkınma, üniversite

Abstract

The purpose of the study is to stress the importance of education on economy and development. Societies establish a relationship between the increase of education level and productivity and believe that people make some contribution to his society proportional to the education they received. It is admitted that quality level of educational activities has an influence on the quality of economic, social, political and cultural development of the society. Scientific researches reveal that there is a linear relationship among economic growth, political and social development which are components of development. Human has a great contribution on social improvement and accordingly on economic growth. According to education economists, the base of the economic development is education. The aim of education is to meet needs and requirements not only of the nation but also the people. As the education level of the Turkish population with its economic indicators is compared to data of advanced countries, it is determined that economic and social indicators of Turkey is not close to advanced countries average. It is important for Turkey to increase the education level by taking the necessary precautions for development.

Key words: Education, level of education, development, university

¹ Yrd. Doç. Dr.; Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanlar Eğitimi Bölümü, Biyoloji Eğitimi ABD, 21280-Diyarbakır, ocakmak@dicle.edu.tr

Giriş

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972). İnsanı istendik davranışlarla donatmak, yani eğitmek, çağlar boyunca en önemli amaç olmuştur. Günümüzde bu olgu, gittikçe karmaşık duruma gelmekte ve etkisi daha da yoğun bir biçimde hissedilmektedir. Böyle olmakla birlikte eğitimin önemi, özellikle ülkemizde yeterince anlaşılamamıştır. Oysa insanın davranışları geçerli ve güvenilir bir yönde gelişmedikçe, özlenen bir yaşam biçimine ulaşılması söz konusu değildir. İnsan en somut ve yalın ilişkilerden, en soyut ve karmaşık ilişkilere dek her türlü süreçle iç içe olabilir. Devleti yönetecek, fabrikaları planlayacak, kuracak, işletecek, ürünleri dağıtacak, tüketecek, doğayı işleyecek, ondan ürün alacak, yuva kuracak, okul, yol, baraj yapacak, ya da tüm bunları ortadan kaldıracak, nesne ve olgularla ilgili sorun çıkaracak, ya da ortaya çıkan sorunları çözecek olan insandır. Böyle olunca insanı tutarlı davranışlarla, yani problem çözücü bilgi ve becerilerle donatmak zorundayız. Bu da eğitimle olabilir (Sönmez, 2001).

Eğitimin Gerekliliği

Türkiye'nin modern bir toplum olma yönündeki çabaları incelendiğinde eğitimin, gelişim hareketinin temelini teşkil ettiği görülür. Yaklaşık bir buçuk asırdan beri devam eden batılılaşma hareketleri içerisinde, eğitim kurumları ile öğretmenlerin, özel bir yeri olmuş ve eğitim, toplumun yapısını değiştiren ve topluma daha iyi yaşama seviyesi sağlayan dinamik bir sosyal kuvvet olarak kabul edilmiştir.

Eğitim sistemini, toplum sisteminden ve toplumsal ihtiyaçlardan bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Bütün ülkeler değişen modern üretim tarzlarına ve metotlarına cevap verecek tarzda okul ve öğretim işlerini yenilemek zorundadır (Duman, 1991). Çağımızda ekonomik, sosyal ve teknolojik alanlardaki hızlı değişim toplumsal kurumları etkilemekte ve eğitim sistemleri de yeniden oluşum ihtiyacı ile karşılaşmaktadırlar (Alkan, 1982). Eğitim kurumları da diğer sosyal kurumlar gibi toplumun ihtiyaçlarına cevap verdikleri sürece yaşamışlar, bu fonksiyonu yerine getiremedikleri zaman önemlerini yitirmişlerdir.

Bilim ve teknolojinin üretimi, bilimsel bilginin dolaşımı, yaratıcı potansiyeli yüksek bireylerin yetiştirilmeleri sonucu ülkeler, ekonomik ve siyasi yönden önemli değişimlere uğramıştır. Hızlanan bu değişim, başta eğitim alanında olmak üzere, ülkeler arasında sürekli yenileşme ve gelişme eğilimi, daha fazla bilgi, daha yeni teknoloji amacına yönelik sınırsız bir rekabeti de hızlandırmıştır. Hızla geçen zamana paralel olarak yeni oluşumlar, teknolojik atılımlar, eğitim sistemlerini de etkilemiştir.

Eğitim amacı, bilgi seviyesi yüksek hem bireysel hem de evrensel bir kültüre sahip, sağlıklı bir toplum yetiştirmektir. Eğitimdeki tüm yenileşme ve gelişme girişimleri, toplumun her kesiminin ilgi alanına girmektedir. Eğitim, toplumda değişmelerden sorumlu olması nedeniyle değişime diğer sistemlerden önce uyum sağlamak durumundadır. Bir ülkenin refah ve

mutluluğu; o ülke insanların nitelikli ve sürekli bir eğitim almaları ve bununla kazandıkları bilgi, beceri ile ekonomik büyümeye yapabilecekleri katkıya bağlıdır. Bunun için, sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli itici gücü ve verimlilik artışının en önemli unsuru, toplumun eğitim düzeyidir.

Eğitimin Ekonomik Büyümeye Etkisi

Ekonomik büyüme, bir ülkenin ulusal gelirindeki kalıcı artış olarak tanımlanabilir. Bu artışın sağlanması için temel koşul üretimde kullanılan üretim faktörlerinin toplam miktarının artırılmasıdır (Hesapçıoğlu, 1984). 1960'larda eğitim ekonomisi alanındaki çalışmalar eğitimin de bir üretim faktörü olarak, işgücünün beceri ve üretkenlik kapasitesini geliştirme yoluyla ulusal gelirin büyümesine katkıda bulunduğunu göstermiştir.

Eğitim-Ekonomi arasındaki ilişki şu şekilde özetlenebilir (Korkmaz, 2006):

1. Eğitim, ekonominin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirir (üretime katkısı).
2. Eğitim hizmetinin yürütülmesinin ve hizmetten yararlanmanın belli bir maliyeti vardır (eğitim maliyeti).
3. Eğitime yapılan harcamalar
4. Eğitimin bireysel (mikro) ve toplumsal (makro) düzeyde gelir yaratma etkisi vardır.
5. Eğitim arzının ekonomiyle ilişkisi mevcuttur.
6. Eğitim talebinin ekonomiyle ilişkisi mevcuttur.
7. Eğitimin verimlilik ile ilişkisi mevcuttur.
8. Eğitim hizmetinin mal olma özelliği vardır.
9. Eğitim-finansman açısından ilişki vardır.

Eğitimin ekonomik büyümeye katkısı, 1960'ların başında büyümeyi hesaplama yöntemi ile yapılan çalışmalar, ekonomik büyümede artışın önemli bir bölümünün işgücündeki eğitim düzeyinin artışından kaynaklandığını ortaya koymuştur. Çeşitli ülkeler üzerinde yapılan çalışmalar oranları değişmekle birlikte, eğitimin ekonomik büyümeye anlamlı katkısının olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin; İngiltere'de %7, Belçika'da %14, ABD'de %15, Arjantin'de %16 ve Kanada'da ise bu oran %25'e ulaşmaktadır (OECD, 2005). Fakat Türkiye eğitime yeterince maddi kaynak sağlayamadığı için ekonomik büyümede de %4 gibi düşük bir gelişmeyi ortaya koyabildi. İki bin yılı itibarı ile Türkiye'nin bütçesinden eğitime ayırdığı pay sadece %5 iken 2006 yılında ise ancak %9'a ulaşabilmiştir (DİE, 2006). Bu nedenle eğitimin bütün kademelerinde fiziki alt yapı ve insan gücü eksikliği kapatılamamıştır. Bu da, eğitimin kalitesini olumsuz etkilemektedir. Eğitimde kişi başına Japonya'da 950 dolar, Almanya'da 817 dolar, İtalya'da 523 dolar, Yunanistan'da 240 dolar harcanırken; bu oran Türkiye'de yaklaşık 90 dolardır. Ayrıca, Avrupa Birliğine üye ülkelerin eğitim göstergeleri ile Türkiye karşılaştırıldığında; Türkiye'nin AB ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Türkiye nüfusunun ortalama eğitim süresi, AB ortalaması olan 11,7 yıl bile değildir. Bununla birlikte eğitime ayrılan bütçe ve öğrenci başına

düşen harcamalar da AB ortalamasına ulaşamamıştır (Ereş, 2005). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) ülkelerinde, milli kaynakların önemli bir bölümünün eğitime ayrıldığı bilinmektedir. OECD ülkelerinde ABD hariç, öğrenci başına ortalama harcama 9.130 dolardır ve Türkiye'de öğrenci başına yapılan harcamaların 6 katından fazladır (TÜBİTAK 2006).

Bir toplumdaki eğitim düzeyinin yükselmesi, emeğin niteliğini artırarak üretim kapasitesini artırır. Emeğin niteliğindeki artış, insan sermayesine yatırım yoluyla gerçekleştirilebilir. O halde insan gücünün eğitim düzeyinin yükselmesi ile ekonomik büyüme arasında bir ilişki vardır (Erdoğan, 2006). 1960'lı yıllarda planlı bir kalkınma politikası uygulamaya başlayan Türkiye'de 1964 yılında Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde Eğitim İdaresi ve Planlaması Kürsüsü açılmış, eğitim ekonomisi ve planlaması konusu ilk kez üniversiteler düzeyinde ele alınmış ve bu konuda çalışmalarına başlanmıştır (Karakütük, 2000).

Kalkınma önceleri, sadece ekonomik büyüme ve gelişme olarak tanımlanmıştı. Ancak yakın geçmişte ve günümüzde kalkınmanın, yalnızca insanların maddi gereksinimleri ile ilgili olmayıp, onların toplumsal koşullarının geliştirilmesi ve umutlarının gerçekleştirilmesi ile ilgili olduğu da savunulmaktadır. Kaya; bir ülkenin ekonomik kalkınmasının; o ülkenin halkının, kişisel ve toplumsal gelişmesine sıkı sıkıya bağlı olduğunu savunarak, eğitim yoluyla geliştirilen ve toplumsal davranışlarla da kalkınmanın amacına uygun olan yeni değer yargılarının, ekonomik kalkınmayı hızlandırmak bakımından, son derece önemli olduğunu vurgulamıştır (Kaya, 1984).

Ülke Kalkınmasında Eğitimin Rolü

Adem (2005)'e göre kalkınma, bireylerin refah düzeylerini artırmak amacı ile siyasal iktidarın belli ekonomik politikaları izleyerek, toplumun yapısını değiştirme girişimidir. Bu yönü ile kalkınma, hem ekonomik hem de toplumsal bir süreçtir. Birçok sayıda genç insanın, kalkınan bir ekonomi ve anayasa hedefine uygun olarak yetiştirilmesi eğitimin, toplumsal, kültürel ve psikolojik etkilerinin yanı sıra ekonomik etkisinin olduğunu gösterir.

Yirminci yüzyılın başlarında eğitimin kalkınmadaki rolü dikkat çekmiş ve bu alandaki çabalar ulusal yatırım olarak değerlendirilmiştir. İkinci Dünya Savaşı yılları ve sonrasında yaşanan olaylar, eğitim ile kalkınma arasındaki ilişkilerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Avrupa ve Japon ekonomilerinin canlandırılması için hazırlanan Marshall Plânından kısa sürede beklenmedik başarılar elde edilmiştir. Bu çerçevede, söz konusu ülkelerde güçlü bir ileri teknoloji ve ekonomik büyüme devri başlamıştır. Marshall Plânının yönetim uygulamaları ile ABD'nin aktardığı sermaye ve teknoloji, başarının temel etmenleri olarak görülmüştür. Söz konusu etmenlerin az gelişmiş ülkeler için de geçerli olabileceği görüşü ağırlık kazanmıştır. Bu görüş, büyük miktarda sermaye girişi ve teknoloji transferi sağlandığı zaman, az gelişmiş ülkelerin de kısa sürede kendi kendilerine yeterli hale gelebileceği varsayımına dayandırılmıştır. Bu tarz

düşünce uygulamaya sokulmuş, ancak az gelişmiş ülkeler ile Marshall Plânı ülkeleri arasındaki paralellığe rağmen, bu varsayımın yanlış olduğu kısa sürede anlaşılmıştır. Çünkü söz konusu ülkeler, Marshall Plânı kapsamındaki ülkelerde var olan iyi eğitilmiş işgücü ile güçlü ekonomik ve idari alt yapıya sahip değillerdi (Yılmaz, 2003). Ekonomik kalkınma, üretimi artıracak teknolojinin gelişmesi, doğal kaynakların ve sermayenin en iyi ve akılcı bir şekilde kullanılması ile mümkündür. Bunu sağlayan ise eğitilmiş insan gücüdür. Örneğin, günümüzde çok değerli bir doğal kaynak olan petrolün bulunduğu birçok ülke, yetişmiş insan gücüne sahip olmadığı için bu kaynaklarından yeterince yararlanamamaktadır. Buna karşı, doğal kaynakları çok sınırlı olan Almanya ile Japonya yetişmiş insan gücü sayesinde sahip oldukları kıt kaynaklardan en iyi biçimde yararlanarak ekonomik yönden büyük gelişme göstermişlerdir (Fidan ve Erden, 1991). Japonya’da 1960’ta kişi başına düşen ulusal gelir dünya ortalamasında iken, 1990 yılında dünya ortalamasının yaklaşık %120 üstüne çıkmıştır (Kasliwal, 1995). Bu ilişkiye bir başka örnek de; yakın bir geçmişte Türkiye ile kişi başına ulusal gelir bakımından yaklaşık eşit düzeyde olan ve şimdilerde ise, Türkiye’nin gelir seviyesinden beş kat daha fazla gelir seviyesine sahip olan Yunanistan’dır. Aynı şekilde, Yunanistan’daki kişi başına düşen milli gelir 1960 yılında dünya ortalamasının yaklaşık %40 altındayken, 1990 yılında dünya ortalamasını yakalamış, hatta biraz da ortalamanın üstüne çıkmayı başarmıştır. Burada asıl dikkati çeken aynı dönemde Japonya ve Yunanistan’da eğitime bu oranlara yakın yatırım yapılmış olmasıdır. Bu sonuç da; eğitimin mucizesi olarak kabul edilmektedir (Sami, 2003).

Adem eğitim-kalkınma ilişkisini vurgularken, bir ülkenin kalkınmasında, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmasında üç temel üretim faktörünün sırasıyla toprak, sermaye ve emek olduğunu belirtmekte, ancak bunların en önemlisinin “emek” olduğunu ileri sürmektedir. Bunu yeterli sermaye ve kaynakları olmasına karşın, kalkınamamış olan Suriye, İran gibi bazı komşu ülkelerin geri kalmışlıkları ile örneklemiştir. Bu ülkelerin kalkınamamalarının asıl nedenini ise, nüfusun eğitim düzeyinin çok düşük olması ile açıklayarak bu görüşünü desteklemiştir. Bazı zengin Ortadoğu ülkelerinin gelişmiş sayılmamalarının en büyük nedeni de, yine iyi eğitilmiş insan gücünün yeterli düzeyde olmamasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca Adem bu durumu; yeterli sermayesi olan bir ülkenin fabrika kurabileceğini, baraj yaptırabileceğini ancak fabrikayı çalıştıracak, işletecek ve elde edilen ürünü pazarlayacak olanın, insan unsuru olduğunu belirterek açıklamıştır (Adem, 1981).

1960’lı yıllarda yapılan çok sayıda araştırma; kişi başına düşen milli gelirin ve diğer ekonomik göstergelerin artışı olarak tanımlanan ekonomik büyümeyle, geleneksel-tarımsal toplumdaki sanayileşmiş çağdaş topluma geçiş olarak tanımlanan toplumsal değişimle eğitim düzeyi arasında ilginç ilişkiler olduğunu ortaya çıkarmıştır. Böylece kişi başına düşen milli gelir, ya da ekonomik büyüme ile eğitim düzeyi arasında doğru orantılı bir ilişki olduğu anlaşılmıştır. Hatta bazı ekonomistler daha da ileri giderek; hangi okur-

yazarlık oranının kaç dolarlık kişi başına düşen milli geliri sağlayabileceğini gösteren tablolar bile hazırlamışlardır. Bu nedenle her koşulda geçerli olmamakla birlikte, söz konusu bir ülkenin okur-yazarlık oranı bilinince, o ülkenin kişi başına düşen milli gelirini, kişi başına düşen milli geliri bilinince de, okur-yazarlık oranını tahmin etmek mümkün olmuştur (Kaya, 1995).

Eğitim, ülkelerin yatırım yapmak zorunda oldukları bir alandır. Eğitime ayrılan kaynak ise bir harcama değil, ülkeler için oldukça gerekli ve hatta en kârlı yatırımdır (Ünal, 1985). Gelişmiş ülkelerin yöneticileri, insan kaynaklarının geliştirilmesine aracı olan eğitimi sürekli gündemlerinin önde gelen maddeleri arasında tutuyorlar. İngiltere Başbakan yardımcısı "Bizim sahip olduğumuz en iyi ekonomik politika eğitimidir. Bölgesel kalkınma stratejileri, yeni açılmakta olan işler ve yarının ekonomisi için ihtiyaç duyduğumuz becerileri sağlamakta önemli bir rol oynayacaklardır" diyor. Ülke kalkınmasında eğitimin diğer bir boyutu ise, öğrenilen bilgileri kullanılabilir ve pazarlanabilir hale getirmektir (Sedef, 2005).

Colorado Üniversitesi profesörlerinden Naci Mocan'ın hesabı ile Türkiye'de eğitime harcanacak paranın ne kadar verimli bir ekonomik yatırım olduğunu anlamak yeterlidir: Türkiye 2000 yılında milli gelirinin yaklaşık yüzde 5'ini eğitime tahsis etmiştir. Yani yaklaşık 6.8 milyar dolar. Ortalama eğitim seviyesini Türkiye'de bir yıl artırmanın kişi başına maliyeti 75 dolardır. Öte yandan bu yatırımın karşılığı kişi başına milli gelirden 260 dolarlık bir artış ile geriye dönecektir. Yani, eğitime bir yatırımcı olarak ülkeler neredeyse dört kazanmaktadır (Sami, 2003). Uzak Doğu ülkelerinin insan kaynaklarının geliştirilmesi için eğitim harcamalarında yaptıkları artışla, kaydettikleri ekonomik gelişme bu konuyla ilgili diğer bir örnektir. Gelişmiş ülkeler için yapılmış diğer çalışmalara benzer bir şekilde Kim'in (1997) yaptığı çalışma, iktisadi gelişmenin yüzde 50'sinden fazlasının verimliliği artıran, yeni ürünlere ve üretim metodlarına yol açan teknolojik gelişmelerden kaynaklandığını ortaya koymuştur. Seksen sekiz ülkeyi kapsayan ve insan kaynakları ile kalkınma arasındaki ilişkiyi inceleyen bir modelin sonuçlarına göre, okuma-yazma oranında yüzde 20'den yüzde 30'a oranına varan bir artış, gayri safi yurtiçi hâsılasında yüzde 8'den yüzde 16'ya kadar bir artışı sağlamaktadır (Türkmen, 1999). Yükseköğretim kademesindeki eğitimin de hem bireye hem de topluma geri dönüş oranının oldukça yüksek olduğu da tespit edilmiştir (Türkmen, 2002).

Şüphesiz eğitimin her kademesi çok önemlidir, fakat bir ülkenin kalkınması için gerekli olan mesleklerin en iyi biçimde yürütülmesini sağlayacak yapıcı ve yaratıcı insan gücünün yetiştirilmesinde, yükseköğretim kurumlarının önemi çok büyüktür. Yükseköğretim kurumları öğrencilere yalnız hazır bilgi vermekle yetinmez; ülkenin sorunlarını bilimsel yöntemle çözümlenebilecek, topluma önderlik edecek, araştırmacı elemanlar yetiştirir.

Günümüzde toplumların ekonomik kalkınmasını belirleyen ve şekillendiren eğitim sonucunda meydana gelen, teknolojik gelişme ve bilimsel alandaki ilerlemedir. Bilgi çağını yaşayan dünyamızda, teknoloji alanındaki değişim çok süratli olmaktadır. Sadece teknoloji ithali ile sanayileşmesini

gerçekleştirerek kalkınmayı amaçlayan gelişmekte olan ülkeler, artık bu imkânı kaybetmiş durumdadır. Çünkü ithal edilen teknoloji, çok kısa bir süre sonra yeterliliğini ve geçerliliğini kaybetmekte, bu alanda rekabet imkânı sağlayamamaktadır. Bu nedenle, bilimsel bilginin ve insan kaynaklarının üretildiği yerler olan üniversitelerin önemi her geçen gün daha fazla artmaktadır. Artık üniversitemizde temel araştırmaların yanında, uygulamalı araştırmalar ve geliştirme çalışmaları da yoğun olarak gerçekleştirilmektedir.

Eğitim kurumlarının nitelikli insan gücü yetiştirme işlevinin yanı sıra, toplumun kültürünü tanıtmaya, yayma ve araştırma yoluyla geliştirme işlevi de önem taşımaktadır. Yükseköğretim kurumlarında yürütülen bilimsel araştırma faaliyetlerinden elde edilen bulgular, toplumdaki tüm kurumların bilinçlendirilmesi, geliştirilmesi ve değiştirilmesinde etkin rol oynar (Fidan ve Erden, 1991).

Kısacası bir ülkenin kalkınması için sermaye ve teknoloji transferi yanında, yeterli sayıda iyi yetişmiş işgücüne de ihtiyaç vardır. Bu nedenle, ekonomistler, eğitime daha fazla kaynak ayrılmasının zorunluluğuna dikkat çekmişler ve bu konudaki girişimleri desteklemiştir. Eğitimle sağlanan birçok bilgi ve beceriler, toplumun kalkınmasına etki edeceği gibi, bireyin eğitim düzeyinin düşüklüğünden kaynaklanan bazı olumsuzlukları da azaltacağı kuşkusuzdur.

Sonuç ve Öneriler

Bir ülkenin gelişmişliği; o ülke insanların iyi ve sürekli bir eğitim almaları ve bununla kazandıkları bilgi, beceriyle ekonomik büyümeye yapabilecekleri katkıya bağlıdır. Kalkınmanın beyni olan bireyin bilinçlenmesi, arama, çalışma, öğrenme ve düşünme isteği ile donatılması gerekir. Bunun için, sosyo-ekonomik gelişmenin en önemli itici gücü ve verimlilik artışının en önemli unsuru, toplumun ve işgücünün eğitim düzeyidir. Nitelikli insan gücü ihtiyacının karşılanması, dışa açılma ve uluslar arası rekabet gücü kazanma çabası içinde olan ekonomimiz için hayati önem taşımaktadır. Ekonomi ile eğitim arasındaki ilişki kalkınma kavramı üzerinde odaklanır. İşgücünün verim düzeyinin yükseltilmesi, sürdürülebilir sosyal ve ekonomik kalkınmanın desteklenmesi ve hızlandırılması, gelişmenin ve gelişmenin anahtarı olan eğitimin görevi olduğu bir gerçektir.

Eğitim, çabuk ve sürekli bir gelir artışına yol açtığı, nüfusun niteliklerini ve hayat tarzını etkilediği için yatırım önceliğinin eğitime ayrılması gerekmektedir. Geleneksel eğitim sistemleri, bilim ve teknolojide hızlı gelişmeler, sosyo-ekonomik küreselleşme ve bilgisayar kullanımı, toplumun dönüşümü ve çağın değişmesiyle değerini kaybetmektedir. Eğitim, bireylere çevrelerinde oluşan değişmelere uyum sağlayabilmeleri için yeni davranışlar kazandırmakla yükümlüdür. Eğitim sisteminin bu yükümlülüğünü yerine getirebilmesi, hızla değişen bilgi ve teknolojiye ayak uyduracak bir niteliğe erişmesi ile mümkündür. İnsanı, hem çevredeki değişmelere uyum sağlayacak hem de değişme yaratacak yeterliliğe ulaştırmak eğitimin görevi

olunca, eğitim sisteminin sürekli bir değişme ve yenileşme içinde olması gerekmektedir. Günümüzde eğitimin amacı sadece okur-yazar yetiştirmekle kalmaz, aynı zamanda yaratıcı, girişken, küresel düşünüp yerel hareket edebilen girişimciler de yetiştirmek gerekmektedir. Bu nedenle eğitim kavramlarının amaçlarına yönelik eğitim reformu için kapsamlı bir kaynak tahsisi ve plan hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır. Bu planın uygulamaya konulmasında halkın desteği ve planı anlaması kaçınılmaz bir zorunluluk olarak görülmektedir. Bununla birlikte, endüstri, sivil toplum örgütleri, medya, okul yönetimi ve öğretmenler de buna olumlu yaklaşım göstermelidirler.

Sonuç olarak ülkemizde ve dünyada yaşanan hızlı değişime uyum sağlayabilmek ve ülke kalkınmasına destek verebilmek için eğitim ve öğretim sistemi çağdaş seviyeye yükseltilerek çağın gereklerine uygun olarak yeniden yapılandırılmalıdır. Atatürk'ün bizlere gösterdiği "muasır medeniyet seviyesine ulaşma" hedefimize "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir" ilkesiyle varmamız mümkün olacaktır.

Kaynaklar

- Adem, M. (2005). *Ulusal Eğitim Politikamız ve Finansmanı*, Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Adem, M. (1981). *Eğitim Planlaması*, Ankara: EBF Yayını.
- Alkan, C. (1982). Eğitim Teknolojisi ve Öğretmen Eğitimi, *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 377-379.
- DİE (2006). *Türkiye İstatistik Yıllığı*, Ankara: DİE Matbaası.
- Duman, T. (1991). *Türkiye'de Orta Öğretime Öğretmen Yetiştirme*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları No:2322, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Erdoğan, İ. (2006). Eğitime Yeni Yönelimler, Demirel, Özcan ve Z. Kaya (Ed.) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*, Ankara: Pegem A. Yayıncılık.
- Ereş, F. (2005). Eğitimin Sosyal Faydaları: Türkiye-AB Karşılaştırması, *Milli Eğitim Dergisi*, 167, 33-42.
- Ertürk, S.(1972) *Eğitimde Program Geliştirme*, Ankara: Yelken Tepe Yayınları.
- Fidan, N. ve Erden, M. (1991). *Eğitime Giriş*, Ankara: Feryal Matbaacılık
- Hesapçioğlu, M. (1984). *Türkiye'de İnsangücü ve Eğitim Planlaması*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, No: 127, Ankara.
- Karakütük, K. (2000). Eğitimin Ekonomik Temelleri, V. Sönmez (Ed.) *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* (ss. 115-116). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kasliwal P. (1995). *Development Economics*, South Western Collage Publishing, Ohio.
- Kaya, Y. K. (1984). *İnsan Yetiştirme Düzenimiz*, Ankara: Ertem Matbaacılık.
- Kaya, Y. K. (1995). Kalkınmada Eğitimin Rolü. *Abece*, 102, 60-68.
- Kim L. (1997). *Imitation to Innovation: The Dynamics of Korea's Technological Learning*, Boston and Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Korkmaz, A. (2006). Eğitimin ve Ekonomi Arasındaki İlişkiler, L. Küçükahmet (Ed.) *Eğitim Bilimine Giriş* (ss. 96-97), Ankara: Nobel Yayınevi.
- OECD (2005). Education at a Glance, OECD indicators 2005.
- Sami, Z. (2003). Eğitimin Bir İşlevinin Kalkınma Olduğu Unutuluyor Mu? *Milli Eğitim Dergisi*, 159, 47-59.
- Sedef, A. (2005). Bölgesel Kalkınma. www.gap.gov.tr/Turkish/Dergi/D7131999/Bkegit.Html adresinden 05.02.2006 tarihinde indirilmiştir.
- Sönmez, V. (2001). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı* Ankara: Anı Yayıncılık.
- TÜBİTAK (2006). www.tubitak.gov.tr/tubitak_content_files/vizyon2023/eik/EK1.pdf adresinden 18 Nisan 2007 tarihinde indirilmiştir.
- Türkmen, F. (1999). A Comprehensive Study on Education, Ankara: DPT, Ağustos s. 2.

- Türkmen, F. (2002). Eğitim Ekonomik ve Sosyal Faydaları ve Türkiye’de Eğitim Ekonomik Büyüme İlişkisinin Araştırılması, Ankara: DPT, Eylül s. 100.
- Ünal, I. (1985). Eğitimin Ekonomik Değeri, *Eğitim ve Bilim*, 57, 32- 41.
- Yılmaz, T. (2003). Kalkınma Planlarında Yüksek Öğretim, *Milli Eğitim Dergisi*, 160, 11-23.